

EMMASTE VALLA, HIIU VALLA, KÄINA VALLA JA PÜHALEPA VALLA ÜHINEMISLEPING

Võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 1 punkti 10, haldusreformi seaduse § 4 lõike 2, Eesti territooriumi haldusjaotuse seaduse § 9¹, kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemise soodustamise seaduse § , Käina Vallavolikogu ettepaneku Emmaste Vallavolikogule ja Pühalepa Vallavolikogule algatada haldusterritoriaalse korralduse muutmine (Käina Vallavolikogu 25.5.2016 otsus nr 100) ja Emmaste Vallavolikogu otsuse 2.6.2016 nr 151 ja Pühalepa Vallavolikogu 28.6.2016 otsuse nr 22 ühinemisläbirääkimistega nõustumise kohta ning sellele järgnenud ühinemisläbirääkimiste tulemused, Emmaste vald, Käina vald ja Pühalepa vald (edaspidi **ühinevad omavalitsused**) kinnitavad ühinemislepingu (edaspidi leping)

1. Üldsätted

1.1. Leping sätestab ühinevate omavalitsuste vabatahtliku ühinemise tulemusena omavalitsuse üksuste ühinemise aja ja eesmärgid, moodustatava omavalitsusüksuse õigusliku staatuse, nime, sümboolika, piirid, ühinenud omavalitsusüksuste õigusaktide kehtivuse, ühinemisega kaasnevad organisatsioonilised ümberkorraldused ja juhtimisstruktuuriga seotud muutused, avalike teenuste osutamise põhimõtted teenusvaldkonniti, **ametnike** ja töötajatega seotud küsimuste lahendamise, investeeringud ja riikliku ühinemistoetuse kasutamise.

1.2. Uue omavalitsusüksuse (**edaspidi vald**) tegevussuundade kavandamisel, eesmärkide elluviimisel, kohustuste täitmisel, teenuste korraldamisel ning rahaliste vahendite suunamisel lähtub **uus!** omavalitsusüksuse volikogu (**edaspidi volikogu**) lepingus sätestatust.

1.3. Ettevalmistusperiood on ajavahemik lepingu **kinnitamise** (eeldatav aeg detsember 2016) ja ühendvalla moodustamise (2017 **valimistulemuste väljakuulutamisele järgmisel päeval**) vahele.

1.4. Üleminekuperiood on esimene valimisperiood.

2. Ühinemise eesmärgid

2.1 **Ühinevate** omavalitsuste kui kogukondade jätkusuutliku arengu ja strateegilise juhtimisvõimekuse suurendamine läbi nende tugevuste ja arengupotentsiaali kasutamise.

2.2 **Valla** sotsiaalse, majandusliku, kultuurilise, administratiivse ja territoriaalse terviklikkuse saavutamine, haldussuutlikkuse suurendamine, valla piirkondade omapära säilitamine ning koostöö arendamine.

2.3 Suutlikkuse tõstmine **valla** elanike elukvaliteedi parandamiseks eelarveväliste vahendite taotlemise, **kohalike arengueelduste rakendamise** ja eelarveväliste investeeringute kaasamiseks **kaudu**.

2.4 Kohaliku demokraatia arendamine, kodanikualgatusele ja vastutusele suunatud tegevuste toetamine läbi ~~kõigi~~ valla piirkondade kogukonnapõhise aktiivse toimimise alt üles initsiatiividel.

2.5 **Valla** elanikele kvaliteetsete avalike teenuste hea kättesaadavuse tagamine.

2.6 Ühistranspordi kohaldamine inimeste liikumis- ja tööhõivevajadustele vastavaks.

2.7 Hiiumaa kui ühtse toimeruumi arendamine ja huvide eest seismine.

3. Ühinemise aeg

Valla õigusvõime tekib alates 2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogu valimistulemuste väljakuulutamise päevast. Nimetatud hetkest omab uus vald kõiki lepinguosaliste õigusi ja kohustusi ning lähtub lepingus kokkulepitust.

4. Kohaliku omavalitsuse üksuse liik, nimi, piirid ja sümboolika

- 4.1. Ühinenud omavalitsuse üksuse liik on vald, mille nimi on Lõuna-Hiiumaa vald.
- 4.2. Valla haldusterritoorium moodustub Emmaste, Hiiumaa, Käina ja Pühalepa valdade haldusterritooriumite alusel.
- 4.3. Vallavolikogu ja –valitsuse juriidiliseks aadressiks on Keskväljak 5a, Kärkla 92413 Hiiumaa.
- 4.4. Ühinevate omavalitsuste kui avalik-õiguslike juriidiliste isikute tegevus lõpeb. Lõuna-Hiiumaa vald on ühinevate omavalitsuste õigusjärglane.
- 4.5. Valla sümboolika (valla vapp ja lipp) töötatakse välja konkursi korras ja selle kiidavad heaks ühinevate valdade volikogud enne ühinemise jõustumist. Kuni uue sümboolika kinnitamiseni kasutatakse Pühalepa valla sümboolikat. Sümboolika konkurss viiakse läbi ettevalmistusperioodil. Valla vapi ja lipu kujundamisel peetakse oluliseks, et nendes kasutatakse piirkonna identiteeti iseloomustavat sümboolikat. Ühinevate valdade sümboolikat võib pärast ühinemist kasutada osavalla sümboolikana.

5. Haldusterritoriaalse korralduse muutmisega kaasnevate õigusaktide ja dokumentide kehtivus

- 5.1. Valla õigusaktide kehtestamiseni kehtivad ühinevate omavalitsuste õigusaktid sellel territooriumil, kus nad olid kehtestatud ja ulatuses, kus nad ei ole vastuolus lepinguga.
- 5.2. Valla põhimääruse projekt töötatakse välja ettevalmistusperioodil ning selle kiidavad heaks ühinevate valdade volikogud. Valla põhimääruse kinnitamisel lähtub volikogu ettevalmistusperioodil välja töötatud ja ühinevate valdade poolt heaks kiidetud põhimääruse projektist. Kuni Valla põhimääruse kinnitamiseni lähtutakse ühineva Käina valla põhimäärusest.
- 5.3. Asjaajamise dokumendid annab ühineva vallavalitsuse kui ametiasutuste nimel üle ametist lahkuv vallavanem ja võtab vastu Valla vallavalitsuse kui ametiasutuse nimel vastu vallavanem. Üleantavad asjaajamise dokumendid ja nende registrid peavad olema koostatud ja arhiveeritud vastavalt avaliku halduse dokumentide säilitamisele ja arhiveerimisele kehtestatud korrale.
- 5.4. Vallavalitsuse haldusesse üleminevad hallatavad asutused tegutsevad seni kehtinud põhimääruste alusel ja ulatuses, kus need ei ole vastuolus lepinguga, kuni uute põhimääruste kehtestamiseni.
- 5.5. Valla arengukava, eelarvestrateegia ja eelarve vastuvõtmiseni ning uue üldplaneeringu kehtestamiseni kehtivad ühinevate omavalitsuste arengukavad, eelarvestrateegiad, eelarved ja üldplaneeringud, kui need pole vastuolus lepinguga.
- 5.6. Ühinevate omavalitsuste juriidiliste isikute puhul lähtutakse õigusjärgluse põhimõttest.
- 5.7. Oluliste arengudokumentide ja õigusaktide ettevalmistamist ja ühtlustamist alustatakse ettevalmistusperioodil ja selleks moodustavad ühinevad omavalitsused töörühmad.
- 5.8. Leping kinnitamise päevast ühinevate omavalitsuste volikogudes kuni valla volikogu valimistulemuste väljakuulutamise päevani võivad asjaomased volikogud netovõlakoormust mõjutavaid varalisi kohustusi võtta 01.11.2016 seisuga kinnitatud eelarvestrateegias planeeritud mahus. Netovõlakoormust mõjutavaid varalisi kohustusi eelarvestrateegia väliste investeeringute tegemiseks 2017. aastal võib võtta volikogude vastastikuse konsensuse korras vastavalt haldusreformi seaduse §-le 25.

6. Juhtimisstruktuur ja organisatsioonilised ümberkorraldused

6.1. Ühinenud vallas tagatakse elanike huvide väljaselgitamine ja esindamine.

6.1.1. Valla volikogu koosseisus on 23 liiget, kes valitakse 5 valimisringkonnas. 2017. aasta volikogu valimistel avatakse valimisjaoskonnad vähemalt 2013. aasta valimisjaoskondade asukohtades.

6.1.2. Volikogu valimisringkonnad moodustatakse ühinevate omavalitsuste haldusterritooriumide põhiselt: Emmaste valimisringkond 3 mandaati, Käina valimisringkond 5 mandaati, Pühalepa valimisringkond 4 mandaati, Kärkla valimisringkond 8 mandaati ja Kõrgessaare valimisringkond 3 mandaati. *Konsultandid: Seadus paneb paika. Kas see oleks mõistlik teha seletuskirjas? Kõrgessaare piirkonna elanike arv?*

6.1.3. Tähtsustatakse vallavolikogu komisjonide rolli valla otsustusprotsessis, kujundatakse mehhanism, mis võimaldab tagada piirkondlikult tasakaalustatud esindatuse volikogu komisjonides.

6.2. Ühinenud vallas rakendatakse detsentraliseeritud valitsemis- ja juhtimiskorralduse põhimõtteid.

6.2.1. Ühinevate omavalitsuste territooriumide põhiselt moodustatakse osavallad.

6.2.2. Moodustatakse osavallakogud, mille peamine ülesanne on tagada elanike kaasaráärmisvõimalus kohalikes ja ülevallalistes otsustusprotsessides, aidata kujundada arvamusi ja tagada sisendeid ning tagasisidet otsustusorganitele (vallavalitsus, vallavolikogu, volikogu komisjonid) piirkonna tervikliku arengu küsimustes ja piirkonna halduse kvaliteedi kohta.

6.2.3. Osavallakogusse kuuluvad:

- Kolm (kaks) valimisringkonnast enim hääli saanud volikogu liiget;
- osavallas tegutsevate registreeritud ettevõtjate esindaja;
- osavallas tegutsevate registreeritud kodanikeühenduste või ja külavanemate esindaja;
- osavallas asuvate haridusasutustes õppivate laste vanemate esindaja; Osavallas tegutseva munitsipaalkooli hoolekogu esindaja;
- osavallas elavate noorte esindaja.

6.2.4. Osavallakogu moodustamise täpne korraldus ja funktsioonid on nimetatud **Lisas 13.6 ning need võetakse aluseks osavalla põhimääruse koostamisel.** Töötatakse välja ettevalmistusperioodi jooksul

6.2.5. Moodustatakse osavallavalitsused valla ametiasutusena. Osavallavalitsuste poolt tagatakse pädevuse piires vähemalt järgmiste teenuste osutamine ja funktsioonide täitmine:

- piirkonnatasandi arendustegevus ja koostöö kodanikeühendustega,
- igapäevane sotsiaalhoolekanne,
- registritoimingud ning elanike valla asjaajamise ja õigusala nõustamine,
- ehitus, maa ja planeeringute alane nõustamine ja asjaajamine,
- vallavara haldus ja majandamine, sh haljastus ja heakord ning elamu- ja kommunaalmajandus;
- noorsootöö, kultuur- ja sport.

6.2.6. Kõik hallatavad asutused jätkavad oma tegevust avalike teenuste osutajana. (hallatavate asutuste muutmine ja teenuste muutmine kooskõlastatakse osavallakogus) Sõnastus üle vaadata

6.2.7. Osavallavalitsuse (ametiasutusena) haldusalas on osavalla territooriumil tegutsevate hallatavate asutuste (va koolid ja lasteaiad) juhtimine. Osavalla territooriumil tegutsevad koolid ja lasteaiad on vallavalitsuse hallatavad asutused, kuid nende majanduslike tugifunktsioonide korraldamine on osavalla pädevuses.

6.2.8. Tagatakse valdkonnapõhiste teenuste kättesaadavus osavaldades. Vallavalitsuse ametnike ja töötajate teenistuskohad võivad asuda osavallavalitsuste ruumides.

6.2.9. Osavallavalitsuse poolt osutatavate teenuste maht ja teenistuskohade arv sõltub osavalla teenuspiirkonna suuruselt ning võib olla erinev.

6.2.10. Arendatakse kodanikuühenduste, külakeskuste, SA-de ja MTÜ-de võimekust osutada teatud avalikke teenuseid ning töötatakse välja vastav tegevustoetuste ja projektide rahastamise süsteem.

6.2.11. Osavallavalitsust juhib osavallavanem, kes nimetatakse ametisse vallavalitsuse poolt vallavanema ettepanekul. Osavallavanema ametisse nimetamisel ja ametist vabastamisel peab olema osavallakogu kooskõlastus. Juhul kui osavallakogu ei kooskõlasta osavallavanema kandidaati kolmandal korral nimetatakse osavallavanem ametisse osavallakogu kooskõlastuseta. Osavallakogu poolt mitte kooskõlastatud kandidaati ei või kooskõlastamiseks esitada teistkordselt.

6.2.12. Osavallavanemal, kui ta ei ole valitsuse liige, on õigus võtta sõnaõigusega osa vallavalitsuse istungitest.

6.3. Ühinenud valla organisatsioonis on poliitikakujundamine ja strateegiline juhtimine selgelt eristatud igapäevase halduse ja teenuste osutamise funktsioonidest.

6.3.1. Vallavalitsuse kui ametiasutuste struktuuris eristatakse poliitilise ja administratiivse juhtimise tasandid. Soovitavalt kaasatakse Vallavalitsuse koosseisu osavallavanem(ad). Täpsustus vajalik konsultantide kaasabil.

6.3.2. Vallavalitsusse koondatakse valla kui terviku strateegilise juhtimise ja halduse kompetents, tugiteenused, valdkonnaspetsialistid ja teenuste osutajad. Keskelt korraldatakse vähemalt järgimised funktsioonid:

- finantsjuhtimine ja raamatupidamine;
- ehitus, maa ja planeeringute valdkonnaspetsiifiline kompetents;
- riigihangete korraldamine;
- sotsiaalvaldkonna koordineerimine ja kitsad kompetentsid (nt lastekaitse, terviseedendus);
- hariduse jt vallaülelset koordineeritavate valdkondade juhtimiskompetentsid;
- valla strateegiline arendamine, sh ettevõtlusarendus;
- õigusloome ja õiguslane kompetents;
- dokumendihaldus.

6.4. Vallavalitsuse (ametiasutuse) ja osavallavalitsuste (ametiasutuste) teenistujate struktuuri ja teenistuskohade koosseisu projekt töötatakse välja ettevalmistusperioodil hiljemalt 01.06.2017.

6.5. Võetakse suundumus kõikide tänaste toimivate asutuste säilitamisele, kuid samas nende juhtimise ja korraldamise tõhustamisele ning nende rahastamise viimisele ühtsele läbipaistvale ja võrreldavale alusele. Asutuste tõhususe suurenemine tagatakse ennekõike nende omavahelise koostöö soodustamise ja parema strateegilise juhtimise ja koordineerimise arvel.

7. Avalike teenuste osutamine ja arendamine

7.1. Üldharidus

7.1.1. Tagatakse elukohalähedane alus- ja põhihariduse kättesaadavus.

7.1.2. Olemasolev haridusasutuste võrk koos seniste kooliastmetega säilitatakse.

7.1.3. Töötatakse välja terviklik strateegia hariduse valdkonna arendamiseks.

7.1.4. Hariduspiirkonda käsitletakse ja koordineeritakse ühtselt, tagades samas haridusasutuse eripärade arvestamise ja pedagoogilise tegevuse korraldamise ja juhtimise.

7.1.5. Analüüsitakse haridusasutuste poolt pakutavate tugispetsialistide teenuseid ja teenuste vajadust eesmärgiga tagada õpilastele võrdse mahu ja kvaliteediga tugiteenuseid.

7.1.6. Arendatakse koostööd ametiõppe haridusasutustega (eelkõige Hiiumaa Ametikool, Kuressaare Ametikool, Haapsalu Kutsehariduskeskus) ja Hiiumaa Gümnaasiumiga.

7.2. Huviharidus, huvitegevus ja noorsootöö

7.2.1. Arendatakse kogu valda hõlmavat huvitegevuse ja noortekeskuste võrgustikku eesmärgiga laiendada laste ja noorte juurdepääsu erinevatele vaba aja ja noorsootöö tegevustele.

7.2.2. Käina Huvi- ja Kultuurikeskuse **huvihariduse** ja **Kärdla Muusikakooli baasil** arendatakse tegevust **püütakse laiendada**, et tagada valla eri piirkondade lastele ligipääs **huviharidusele**. Lähtutakse põhimõttest, et liigub õpetaja mitte õpilased.

7.2.3. Palade Loodushariduskeskuse tegevust püütakse laiendada, et tagada valla eri piirkondade lastele ligipääs **loodusharidusele**. / **Hiiumaa Spordikooli tegevust arendatakse, et tagada Valla eri piirkondade lastele ligipääs selle õppele.**

7.2.4. Olemasolevad noortekeskused jätkavad tegevust.

7.2.5. Noorte soovil luuakse noorte esinduskogu, mille esindajad kaastakse valla otsustusprotsessi.

7.3. Kultuur

7.3.1. Kultuuritegevus jätkub **vähemalt** ühinemiselsetes asukohtades. Vald koordineerib ja mitmekesistab kultuuritegevusi ning toetab prioriteetseid sündmusi valla erinevates piirkondades. Vald jätkab traditsiooniliste sündmuste korraldamist ja uute algatuste toetamist.

7.3.2. Kohapealses kultuurielus **säilitatakse** kultuuritaristu ning väljakujunenud kultuuri- ja vabaaja üritused ning sündmused, mille kalenderplaani koostamist koordineeritakse ülevallaliselt.

7.3.3. Säilitatakse raamatukogude võrgustik kogu valla territooriumil.

7.3.4. Muuseumite töö jätkub senistes asukohtades ja tagatakse nende tihe koostöö.

7.3.5. Peetakse oluliseks **jätkata** kultuurivaldkonnas tegutsevate MTÜ-de ja SA-te toetamist.

7.3.6. Peetakse oluliseks kaitsta ja arendada muinsuskaitsealuseid objekte (nt arhitektuurmälestised, sh Suuremõisa mõisakompleks), väärtuslikke maastikke ja miljööväärtuslikke alasid.

7.4. Sport ja vaba aeg

7.4.1. Sporditegevus jätkub **vähemalt** valla ühinemiselsetes asukohtades. Vald koordineerib ja mitmekesistab sporditegevusi ning toetab prioriteetseid sündmusi valla erinevates piirkondades. Vald jätkab traditsiooniliste sündmuste korraldamist ja uute algatuste toetamist.

7.4.2. Arendatakse tervisespordikeskuseid, **sh Käina spordikompleksi ujulat** ja muid spordirajatise ning tagatakse üle valla kättesaadavad sportimisvõimalused. Seatakse eesmärgiks spordirajatiste optimaalne kasutamine ja erinevate võimaluste arendamine.

7.4.3. Jätkatakse spordiklubide toetamist.

7.4.4. Jätkatakse seniste tervise- ja spordiürituste korraldamist, mille kalenderplaani koostamist koordineeritakse ülevallaliselt, ja arendatakse ülevallalisi sarju ning üritusi.

7.5. Külaliikumine ja koostöö kodanikeühendustega

7.5.1. Jätkatakse külaseltside tegevuse toetamist ning julgustatakse nende suuremat osalemist vallaelus. **Maakondliku tasandi Ülevallaliste ürituste ja projektide toetamine otsustatakse Vallavalitsuses koondatud Vallavalitsuse alla.**

7.5.2. Säilitatakse kodanikeühenduste toetamine vähemalt **samas mahus** ühinemiseelses mahus.

7.5.3. Toetatakse kogukondlikku vaba aja veetmise taristu arendamist ning olemasolevate külaplatside ja külakeskuste parendamist. **(st vald toetab parendamist)**

7.5.4. Jätkatakse koostööd üleriigiliste külaliikumiste ja koostööorganisatsioonidega (näiteks Kodukant jt).

7.6. Sotsiaalteenused ja -toetused, rahvatervise ja tervishoiu korraldus

7.6.1 Võimaldatakse sotsiaalvaldkonna teenistujate spetsialiseerumist, et seeläbi tagada teenuste kvaliteedi kasvu.

7.6.2. Koduhooldusteenuse osutamisel püütakse säilitada väljakujunenud praktikaid. Töötatakse välja ja eelistatakse teenuseid inimeste kodukohalähedaseks ja kodushooldamiseks (koduhooldusteenus, toetatud elamine jt).

7.6.3. Sotsiaalteenused ja -toetused kehtestatakse ~~kogu~~ valla territooriumil ühtsetel alustel ja määrades. Püütakse säilitada senist sotsiaaltoetuse summaarset osakaalu eelarves ja eelistatakse vajaduspõhiseid sotsiaaltoetuseid.

7.6.4. Ühinenud omavalitsuse igas osavallas tagatakse elanikele sotsiaalvaldkonna spetsialistide vastuvõtt.

7.6.5. Sotsiaalteenuste kättesaadavus ei tohi halveneda üheski osavallas, vallaelanik peab saama sotsiaalteenuseid võimalikult kodu lähedal. Teenuse osutamisel abivajajatele lähtutakse abivajaja reaalsest vajadusest ja läheduse printsiibist, mistõttu esmane sotsiaalnõustamine ja sotsiaalteenuste osutamine toimub osavaldades.

7.6.6. Tõstetakse olemasolevate sotsiaalteenuste kvaliteeti ja arendatakse uusi.

7.6.7. Eesmärk on suurendada elanike terviseteadlikkust, tervisteenuste kasutamist ja vähendada riskikäitumist. Oluline on terviseprofiilides kavandatud meetmete elluviimine.

7.6.8. Arendatakse ja laiendatakse SA Hiiu Maakonna Hooldekeskuse Tohvri tegevust. Töötatakse välja ja eelistatakse teenuseid inimeste kodukohalähedaseks ja kodushooldamiseks (koduhooldusteenus, toetatud asendushooldus, toetatud elamine jt).

Märkus: Toetatud elamine on täna erihooldekande termin (mõiste), teenus psüühikahäirega või vaimupuudega kliendile. Täna Tohvri sellega ei tegele, mis ei tähenda, et seda teenust seal edaspidi oll ei võiks – küll aga eraldi eakatest sel juhul.

Sii sobiks hoopis rohkem omastehoolduse teema (asendushoolduse pakkumine), sest Tohvri kogemus hooldustöös on maakonna parim. Sii lulla tagasi kui on teada Emmaste volikogu otsus protsessiga liitumise kohta.

7.6.9. Töötatakse välja ja arendatakse erihooldekande teenuseid, sh Hiiu Valla Sotsiaalkeskuse (lastekeskus ja tegevustuba). Erivajadustega laste ja erihooldekandeteenuste (täna teenuseosutaja Hiiu Valla Sotsiaalkeskus) arendamine ja kättesaadavuse tagamine kogu vallas.

7.6.11. Tagatakse sotsiaaltranspordi kättesaadavus. Sotsiaaltranspordi pakutakse fikseeritud

7.6.12. Tagatakse sotsiaaltranspordi kättesaadavus.

7.6.13. Vald peab oluliseks SA Hiiumaa Haigla tegevuse jätkumist riiklikul finantseerimisel üldhaiglana ja selle poolt tervishoiuteenuste pakkumist Hiiumaal.

7.7. Majandus, rahandus ja eelarve

7.7.1. Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevast kuni uue eelarve vastu võtmiseni jätkatakse juba vastu võetud eelarvete täitmist.

7.7.2. Valla eelarve koostamisel tuleb lähtuda lepingu punktis 2 sätestatud eesmärkidest, arengukavadest ja ühinevate omavalitsuste huvidest.

7.7.3. Valla eelarve koostamisel võetakse arvesse ühinevate omavalitsuste varasemad prioriteedid. Valla eelarve peab kajastama lepingus kokkulepitud tegevuste, teenuste ja asutuste finantseerimist ning ühinevate omavalitsuste lepinguid.

7.7.4. Valla eelarve kujundamisel lähtutakse järgmisest põhimõtetest:

7.7.4.1 Valla eelarve formeeritakse põhimõttel alt üles. Osavald selgitab välja ja edastab osavalla asutuste ja teenuse kulude ja investeeringute vajaduse koos põhjendatusega Vallavalitsusele. Vallavalitsus koostab keskselt juhitavate valdkondade, osutatavate teenuste ja hallatavate asutuste kulude ja investeeringute vajaduste projekti.

7.7.4.2. Osavalla eelarvekulude maht sõltub osavalla arvestuslikest eelarvetuludest (tulumaksu proportsioon kogu valla tulumaksulaekumisest, maamaks, ressursimaks, teenustasud jne), millest on vastavalt osavalla elanike arvu proportsioonile maha arvestatud Valla korraldatavate administratsiooni, osutatavate teenuste ja asutuste kulud.

7.7.4.3. Investeeringute planeerimisel arvestatakse osavalla säästliku majandamise põhimõttel säästlikkuse osakaalu. Investeeringud planeeritakse ühinemislepingu lisas 13.4 arvestades ühinevate valdade investeerimisvõimekust.

7.7.4. Valla eelarve kujundamisel lähtutakse järgmisest põhimõtetest:

7.7.4.1 (üldine)Valla eelarve formeeritakse põhimõttel alt üles. Osavald koostab Valla poolt määratud vormil osavalla valitsuse ja tema hallatavate asutuste eelarvetaotluste baasil osavalla põhitegevuse tasakaalustatud eelarve ja esitab selle Vallavalitsusele. Vallavalitsus koostab keskselt juhitavate valdkondade, osutatavate teenuste, hallatavate asutuste kulude ja investeeringute vajaduste projekti koos põhjendustega ja esitab volikogule koondeelarve.

7.7.4.2. (Tasakaal osavalla ja Valla eelarve vahel)

Lähtutakse põhimõttest, et funktsiooni täitmisele kaasneb rahaline kate ja konkreetsete hallatavate asutuste kulude, teenuste ja toetuste eelarvestamisel lähtutakse 2017 a. erinevate valdade põhitegevuse eelarve mahust.

Osavalla kulude katteks eraldatav tulude osa lepitakse kokku peale Vallavalitsuse struktuuri koostamist 30.06.2017 ja valitsemiskulude jagunemise selgumist Vallavalitsuse ja osavallavalitsuste vahel. Vallavalitsuse tasandile jääb kasutada fikseeritud % maksutuludest ja ressursitasudest, mis katab Vallavalitsuse põhitegevuse kulu. Osavalla tuludeks eraldatakse ülejäänud osa maksutuludest ja ressursitasudest ja muud kokkulepitud tulud.

Valla ja osavalla valitsemise kulud kokku, võivad kasvada maksimaalselt 3% 2018 v.s. 2017.

7.7.4.3 (Osavalla eelarve tulud). Osavalla põhitegevuse eelarve tulude maht kujuneb:

- Maksutulude ja ressursitasude osast, vastavalt 2017 a. antud valla tegelikule maksutulude ja ressursitasude laekumise proportsioonile kogu valla tegelike maksutulude ja ressursitasude laekumisest.

- kaupade ja teenuste müük;

- saadud sihtotstarbelised toetused antud osavalla asutustele,

- riigilt Valla teede hoolduseks eraldatud toetuse osast vastavalt riigi poolse eraldamise aluseks olevale meetodikale.

- riikliku haridustoetuse osast, mis kuni haridusasutuste palgapoliitika ühtlustamiseni jaotatakse koolide lõikes, vastavalt riigi poolse toetuse eraldamise meetodikale.

- muud omatulud

7.8. Elamu-, kommunaal- ja jäätmemajandus

7.8.1. Investeeringute tegemisel lähtutakse ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavades püstitatud eesmärkidest ning Eesti Keskkonnastrateegias sätestatud nõuetest. Rahastamisse kaasatakse vahendeid Euroopa Liidu struktuurifondidest ja Keskkonnainvesteeringute Keskusest.

7.8.2. Jätkatakse hajaasustuse programmi elluviimist eeldusel, et see jätkub riikliku programmina.

7.8.3. Võetakse eesmärgiks viia katlamajad säästlikumatele lahendustele, kasutades taastavaid energiaallikaid.

7.8.4. Jätkatakse korraldatud jäätmevedu. Korraldatakse jätkuvalt ohtlike jäätmete kogumisringe **hajaasustuses** ning arendatakse jäätmekogumispunktide ja OÜ Hiiumaa Prügila tööd.

7.8.5. Tagatakse kalmistute haldamine. Kalmistute hooldamisel ja kasutamisel säilivad kehtivad põhimõtted ja eeskirjad, arvestatakse piirkondlikke eripärasid.

7.9. Kohalikud teed, tänavad, tänavavalgustus ja heakord

7.9.1. Teede hooldamise, sh teede talihoolduse, ning haljastuse teostamisel säilivad seni kehtinud põhimõtted ja kvaliteedinõuded, arvestatakse piirkondlikke eripärasid.

7.9.2. **Hanke tingimuste koostamisel arvestatakse** väljakujunenud piirkondadega, ühtlustatakse hangete põhimõtted.

7.9.3. Tagatakse teede remont ja rekonstrueerimine teehoiukava ja/või kohalike teede investeeringute kava alusel.

7.10. Ühis- ja koolitransport

7.10.1. Säilitatakse praeguseks välja kujunenud transpordisüsteem ja seda arendatakse edasi vastavalt vajadusele.

7.10.2. Tagatakse kõigi piirkondade hea transpordiühendus valla keskusega ja osavallakeskustega.

7.10.3. Tagatakse õpilasesõbralik valla **kõigi** koolide teeninduspiirkondi arvestav koolitranspordisüsteem.

7.10.4. Vald osaleb Hiiumaa ja mandri ning Hiiumaa ja Saaremaa vahelise praami- ja lennuliikluse korraldamisel.

7.11. Ettevõtluskeskkond

7.11.1. **Ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja valla elanike töövõimaluste mitmekesistamiseks peetakse järjepidevalt dialoogi ettevõtjate ja ettevõtjaid ühendavate organisatsioonidega.**

Vald peab oluliseks ettevõtluskeskkonna arendamist Ettevõtluskeskkonna arendamiseks ja valla elanike töövõimaluste mitmekesistamiseks peetakse järjepidevalt dialoogi ettevõtjate ja ettevõtjaid ühendavate organisatsioonidega.

7.11.2. **Vald toetab, arendab ning turundab munitsipaalomandis olevaid sadamaid./Aivi ettepanek/**

7.11.3. **Vald aitab kaasa turismiarendamisele läbi kultuuriürituste toetamise. Vald peab oluliseks külastuskeskkonna ja turismimajanduse arengut, panustades traditsiooniliste kultuuriürituste läbiviimisesse, turismi- ja turunduse koordineerimisse ning uute tähtsündmuste ellukutsumisse./Aivi ettepanek/**

7.12. Organisatsioonidesse kuulumine ja välissuhted

7.12.1. Valla kuulumise kohalike omavalitsuste liitudesse ja kohalike omavalitsuste koostööorganisatsioonidesse otsustab valla volikogu peale 2017. a kohalike omavalitsuste volikogude valimisi.

7.12.2. Kõikidesse muudesse koostööühendustesse kuulumist jätkatakse, kui volikogu ei otsusta teisiti.

7.12.3. Valla välissuhete aluseks olevad partnerluskokkulepped kiidab heaks valla volikogu arvestades maksimaalses ulatuses välja kujunenud ja toimivaid koostöösuhteid välispartneritega.

8. Valla ametnikud ja töötajad

8.1. Seatakse eesmärgiks kujunenud ametnike ja töötajate koosseisu võimekuse maksimaalset kaasamist vallas ja vajadusel nende professionaalse taseme suurendamist koolitamise ja spetsialiseerumise teel.

8.2. Valla ametiasutuste teenistujate ja hallatavate asutuste töötajatega seotud küsimuste lahendamisel lähtutakse üldjuhul haldusreformi seaduse § 18 sätestatust. **Hallatavad asutused viiakse täiskooseisus üle ja nende koosseisus ühinemise tõttu muudatusi ei tehta (seadus).**

8.3. Teenistustingimused ja töölepingu tingimused, mis üleminevatel ametnikel ja töötajatel on kehtinud eelmise tööandja või tegevuse lõpetanud tööandja juures, on siduvad vallale kui uuele tööandjale.

8.4. Kõigile ühinevate omavalitsuste ametiasutustega teenistussuhetes olevatele ametnikele ja töötajatele pakutakse vallas võimalusel tema haridusele, töökogemusele, teadmiste ja oskuste vastavat ameti- või töökohta.

8.5. Juhul kui ametnik või töötaja, kellele pakutakse samaväärset ameti- või töökohta, ei soovi vallas oma teenistussuhet jätkata, vabastatakse ta teenistusest koondamise tõttu. Koondamishüvitiste maksmisel lähtutakse seaduses sätestatust. **Samaväärsust hinnatakse poolte kokkuleppel lähtudes tööülesannetest ja töötasust.**

8.6. Ametnik või töötaja, kellele pakutud **teenistuskoh**t ei ole samaväärne ja ta ei soovi seetõttu vallas oma teenistussuhet jätkata, koondatakse, makstes hüvitist vastavalt ühineva omavalitsuse vallavalitsuse palgajuhendile või teenistuja kuue kuu põhipalga või töötasu ulatuses. **Kohaldatakse teenistujale soodsamat varianti!! Samaväärsust hinnatakse poolte kokkuleppel lähtudes tööülesannetest, töötasust ja töö tegemise asukohast.**

8.7. Ühinevate omavalitsuste juhtidele kohalduvad sotsiaalsed garantiid vastavalt haldusreformi seadusele.

8.8. Ametnik või töötaja viiakse üle uuele ameti- või töökohale valla ametiasutuse struktuuris kui tema teenistus- või tööülesanded oluliselt ei muutu.

8.9. Juhtide ameti- või töökohtade täitmisel ja uute ameti- või töökohtade loomisel ja nende täitmisel leitakse personal eelkõige sisekonkursi teel, et tagada info, teadmiste ja oskuste kvaliteet ja nende säilimine ning haldusprotsesside tõrgeteta jätkumine.

8.10. Enne sisekonkursi läbiviimist viiakse ametnike ja töötajatega läbi arenguveestlus, milles selgitatakse välja ametniku või töötaja karjäärihuvid, samuti ümber- või lisaspetsialiseerumise valmisolek. Koostatakse kõigile arusaadavad ja ühtsed sisekonkursi läbiviimise põhimõtted.

Lisapunkt! Punktis 8.6 nimetatud hüvitise maksmine kehtib 1 aasta ühinenud omavalitsuse struktuuri kinnitamisest (jõustumisest) arvates.

9. Ühinemistoetuste kasutamine ja investeeringud

9.1. Ühinemistoetust kasutatakse Lepingu lisa 13.4 toodud investeeringute rahastamiseks ja haldusterritoriaalse korralduse muutmiseks seotud kuludeks, milleks on:

- registrite ühildamine ja sellega seotud info- ja kommunikatsioonitehnoloogiliste ning tarkvara soetamisega seotud investeeringud;
- valla juhtimisstruktuuri ümberkorraldamisega seotud kulud, sh lahkumishüvitised;
- valla õigusaktide ühtlustamine ning arengu- ja strateegiadokumentide koostamine ja selleks vajalike uuringute ja analüüside läbiviimine;
- ametnike ja töötajate ümber- ja täiendõpe;
- organisatsioonide töökorralduste mõistlik ühtlustamine.

9.2. Investeeringuid tehakse järgides valla terviku tasakaalustatud arengu põhimõtet, arvestades ühinenud omavalitsuste arengukavasid ja eelarvestrateegiaid, senitehtud investeeringuid ja võetud kohustusi ning majanduslikke võimalusi.

9.3. Ühinevate omavalitsuste poolt kokku lepitud investeeringute loetelu koos eeldatava maksumuse ja finantseerimisallikatega on esitatud käesoleva lepingu lisas 13.4.

10. Vaidluste lahendamine

Lepingu täitmisega seonduvad vaidlused lahendatakse seadusega ettenähtud korras.

11. Muud tingimused

11.1. Leping kehtestab ühinevatele omavalitsustele kehtivad ja täielikult siduvad kohustused, mis tagavad lepingu tingimusteta täitmise. Kui ühinenud omavalitsuste õigusaktid on vastuolus lepingus sätestatud põhimõtetega, loetakse leping ülimuslikuks ning tegevustes lähtutakse lepingus sätestatust.

11.2. Lepingu lahutamatuks osaks on selle juurde kuuluvad lisad.

11.3. Leping on koostatud kolmes identses eestikeelses originaaleksemplaris, millest iga ühinev omavalitsus saab ühe originaali. Lepingu koopia edastatakse Hiiu maavanemale ning avalikustatakse ühinevate omavalitsuste ametlikul veebilehel ja Riigi Teatajas.

12. Lepingu jõustumine ja kehtivus

Leping on kinnitatud nende omavalitsuste vahel, kes on selle oma volikogude vastavate otsustega kinnitanud. Vajadusel viiakse lepingusse sisse tehnilised muudatused ühinevate omavalitsuste kohta.

12.1. Leping jõustub 2017. aasta kohaliku omavalitsuse volikogude valimistulemuste väljakuulutamise päevast alates ja kehtib järgmiste Lõuna-Hiiumaa Vallavolikogu korraliste valimiste tulemuste väljakuulutamiseni.

12.2. Ühinemislepingu muutmiseks on vajalik volikogu koosseisu vähemalt $\frac{2}{3}$ häälteenamus.

12.3. Ühinemise hetkest omab ~~uus~~ vald kõiki ühinevate omavalitsuste õigusi ja kohustusi ning lähtub lepingus kokkulepitust.

12.4. Vallavalitsus esitab volikogule vähemalt kord aastas koos valla majandusaasta aruandega ülevaate lepingu täitmisest.

13. Lepingu lisad

13.1. Seletuskiri

13.2. Auditeeritud 2015.a majandusaasta aruanded

13.3. Ühineva omavalitsuse kaart mõõtkavas 1:50000

13.4. Investeeringute kava 2018-2021

~~13.5. Ettevalmistusperioodi tegevus- ja ajakava~~

13.6. Osavalla pädevused ja osavallakogu moodustamine

13.7. Valla põhimääruse projekt